

מסורת הש"ס

^[א] נפי' פרש"י זכרות מזו. ד"ה אילנו, ב) [תוספתא פי"ב], א) [ג"ל אס], ד) לעיל מח, ה) ג"ז שם, ו) [ג"ל דנאמן להנריסה].

הגהות הב"ח

^[א] גב' אמר שמואל וכו' הראשונים שאין פוסקין מה טעם לפי שאין אדם:

מוסף רש"י

מורה לי אבא. שמואל היה קורא לרב אבא לכבודו (זכרות מזו). וזנין. מוונות, ומפרנסין. לגוס וכסות, אבל לא בניו וזנותיו. שאינו חייב במוותיטין בחייו (לעיל מח). תבשיט. בשמים של אבקת רובל שהגשים מתקטטות בהם (שם). מ"ד תבשיט. כל ייהבין לאשתו, כל שכן צדקה. שאין עליו לעשות נדקה מנכסיו, ואמתתא קיימי (שם).

פוסקין מוונות. ז"ד יורדין לנכסי מי שהלך למדינת הים ופוסקין מוונות לאשתו: **בששמעו** **בו שמה כ"ע לא פליגי**. דפוסקין דלמאי ניחוש לה אי לזררי הרי סופה לגבות כתובתה ותשבע שלא עיכזה משלהם כלום ואי לשמא' אמר לה ואי מעשה ידך במוונותיך וקבלה עליה משמת אינה משועבדת לו למעשה ידיה. וא"ת והרי היא משועבדת ליתומים ואף הם יאמרו לה כן אף הוא לא היה יכול לומר לה אלא א"כ היא מתרצה: לררי. זכורות כספים נתן זידה למוונות: חיישי' שמא' **אמר לה ואי מעשה ידך במוונותיך**. וקבלה עליה: איכא בינייהו גדולה. הראייה להתפיסה מעות ולא ספקה מוונות במעשה ידיה שהן שני זכורת או שאינה זעלת מלאכה לזררי איכא למיחש ללאי מעשה ידך במוונותיך ליכא למיחש דכיון דלא ספקה לא קבלה עליה: אי נמי קטנה. וזעלת מלאכה והשנים כתקנן: וספקה. לרב זכיד פוסקין ספקה לא קבלה עליה: אי נמי **קטנה**. וזעלת מלאכה והשנים כתקנן: וספקה. לרב זכיד פוסקין דלא עבד איניש דמתפיס לררי לקטנה לרב פפא אין פוסקין דליכא למימר ואי מעשה ידך למוונותיך אמר לה: **ואם זא' ואמר פסקאי לה מוונות**. אתפסתיה לררי: נאמן. ובשזועה ומחזרת מה שנתנו לה ז"ד: **לאחר שמועה**. לאחר ששמעו בו שמת זא': **ולא דבר אחר**. מפרש לקמיה: **במשרה אשטו ע"י שליט**. העמיד אפטרופוס לזונה ועבדיו משך האפטרופוס את ידו דהשתא ודאי לזררי ליכא למיחש ולא לשמא' אמר לה ואי מעשה ידך למוונותיך: אי הכי. דהשרה אותה ע"י שליט אפי' בניו וזנותיו נמי דהא גלי דעתיה דניחא ליה שיהו נונין משלו: ^{זדקה}

ומפרנסין לאשתו אבל לא בניו ובנותיו ואלא הכי בניו ובנותיו נמי כשהשרה לזו ולא השרה לזו את אשתו ע"י שליט אי הכי רב פפא כששמעה בו שמת בעד אחד היא דאי בעית אינסובי בעד אחד מצי מוּנסבא מזוני נמי יהבינן לה בניו ובנותיו דאי בעו למיחת לנכסיו בעד אחד לא מצו נחתי מזוני נמי לא יהבינן להו ^אמאי דבר אחר רב חסדא אמר תבשיט רב יוסף אמר צדקה מ"ד תבשיט כל שכן

שני דייני פרק שלשה עשר כתובות

קז.

בששמעו **בו שמת**. פירש הקונטרס דלמאי ניחוש לה אי לזררי הרי סופה ליטול כתובתה ולישבע שלא עיכזה משלהם כלום והשתא צעי למימר דפליגי בלא שמעו בו שמת היינו בלא שזועה דאי בשזועה אמאי לא תטול וזה אינו דהא בסמוך פריך עד כאן לא פליגי אלא לשזועה אבל למוונות יהצינן לה אלתא לשמואל אפילו בשזועה אין לה ונראה לרבי דהיינו טעמא דבשמעו בו שמת לכולי עלמא פוסקין דאין כאן שום הוכחה לאשה דתפסה לררי ולא שאמר לה ואי מעשה ידך במוונותיך אבל בלא שמעו שמת אמר שמואל דאין פוסקין דמוכחא מילתא מדאינו חוזר שנסתלק ממנה בשום ענין לרב זכיד לזררי ולרב פפא דאמר לה ואי כו' והלכך אפי' בשזועה לא מהימנא. מ"ר. ולזי מגמגם לפירושו דפריך בסמוך מהא דתניא מי שהלך למדינת הים ואשתו תובעת מוונות בני כהנים גדולים אומרים תשבע כו' ואם זא' כו' ומשני בששמעו בו שמת ודוחק לשנויי זא' לאחר שמועה ומנא' שהיה שקר מה ששמעו בו שמת והוה מזי לשוני בלא שמעו בו שמת וכגון דפסקיה מזכרא או שום אונס שאינו יכול לשזז דמודה שמואל דפוסקין לה מוונות כיון דהשתא ליכא הוכחה ואמר לי רבי דהא מילתא לא שכיח הוא שיארע אונס או יפסקיו הנהר יוטר מיוס או יומיס:

בששמעו **בו שמת בול"י ע"אמא** **לא פליגי**. נראה לרבי דהאי שמעו בו שמת בשני עדים מדקאמר לקמן ששמעו בו שמת צעד אחד מכלל דעד השתא ס"ד בשני עדים וזקול נמי ליכא למימר מדפריך לקמן ת"ש האשה שהלכה היא ובעלה למדינת הים כו' וזאה ואמרה גירשני זעלי מתפרנסת והולכת עד כדי כתובתה ומשני כשמעו בו שמת פירוש שמת קודם אותו הזמן שאמרה שנתגרשה ופריך מ"ש עד כדי כתובתה אפילו לעולם נמי ואי שמעו בו שמת זקול קאמר מאי קושא וכי יש להאמין הקול

שזבי שנשבע רב אמר אין מורידים קרובי שמת היינו צעד אחד דאי בשני עדים שמת היינו צעד אחד דהאשה שהלכה (דף קטו) וסם) גבי האשה שאמרה מת זעלי שאין האחים נכנסים לנחלה על פיה ומדהיא לא מהימנא עד אחד נמי לא מהימן וי"ל דהתם מייירי לירד ולמכור אבל בהמפקד מייירי לירד על מנת שלא למכור כדמוכת התם והא דתניא לקמן ז"ד יורדין לנכסיו וזנין ומפרנסין את אשתו אבל לא בניו וזנותיו ומוקמינן לה בששמעו בו שמת צעד אחד וקאמר בניו וזנותיו דאי זעו מיחת לנכסים צעד אחד לא מלו נחתי מזוני נמי לא יהצינן להו התם נמי למכור אבל בפירות הגדלים בשדה אכלי להו שפיר: **דחיישינן שמא אמר דה בו'**. וקיבלה עליה ופטרתו ופטור הוא זכך אע"ג דהשתא לא ספקה: **קבלנה ובפקה**. וא"ת הואיל וספקה יימרו לה ז"ד ואי מעשה ידך למוונותיך ולמה יורדים לנכסיו למאן דחייש לזררי ואי לא ספקה א"כ היכי מחלה למ"ד ואי מעשה ידך והא אין מחילת קטנה כלום וי"ל כגון דספקה לזכרים גדולים ולא ספקה לזכרים קטנים ולזכרים קטנים מהני מחילתה אי נמי בפעוטות דמקחן מקח ומתנתן מתנה. מ"ר: **תרגמה שמואל בששמעו בו שמת**. תימה א"כ מאי טעמא דבני כהנים גדולים דמה לי דמת זביתו מה לי ששמעו בו שמת ע"פ עדים ואין נראה לפרש ששמעו בו ע"פ עד אחד וי"ל דאפי' מת זביתו פליגי בני כהנים גדולים והא דנקט למי שהלך למדינת הים רבותא נקט דס"ד ניחוש כ"כ לזררי דאפילו בשזועה לית לה. מ"ר: **ואם בא ואמר פסקאי דה מוונות נאמן**. פירש רש"י אף להוציא מידה מה שנתנו לה ז"ד בשזועה דהכי משמע דאנשזבעה קאי והיינו טעם דסתמא דמילתא מתפיס לה לררי הלכך מוציאין מידה בשזועה ונראה לרבי ^אלהנריכה שזועה ובשזועה תגבה מה שלזותה ואכלה דאי לאו הכי לא תמנא מי שילוח לה שיראים להפסיד אבל עכשיו שהיא נשבעת אין יראים כלום ססומכין עליה שתשבע. מ"ר: **ואם בא ואמר דה צאי מעשה ידך במוונותיך רשאי**. כלומר אם לזותה ואכלה לא אפרע שאם לא היו מלוים לזו היתה דוחקת ע"מא אף ע"ג דלא ספקה והאי דאמרין לקמן לזותה ואכלה עמדה ומיאנה ודייקינן טעמא דמיאנה הא לא מיאנה יהצינן לה התם שפסקו לה ז"ד:

מאי פסקא. תימה לרבי אין סתמא דמילתא אשתו דחייב במוונותיה משרה על ידי שליט בניו וזנותיו דלא מייחייב במוונותיהם לא משרה ורבינו מפרש הסוגיא אי הכי בניו וזנותיו נמי אי אמרת בשלמא דלא איירי מתני' במשרה אשתו ע"י שליט אלא אשתו וזניו סמוכין על שולחנו ניחא דאשתו מפרנסין הואיל והוא חייב לזונה משום חשש דשמא התפיסה לררי אין ז"ד נמנעין מלזונה אבל בניו וזנותיו דאינו חייב במוונותיהן אין לירד לנכסיו לפרנסם דזקל יש לחוש שמא התפיסם לררי והניח להם מעות לפרנסם עד שישוב אבל השתא דמוקמת במשרה ע"י שליט ליכא למיחש לזררי ומשני במשרה אשתו ע"י שליט אבל בניו סמוכין על שולחנו ולא השרה ע"י שליט ולהכי חיישינן לזררי ופריך מאי פסקא דזה אין רגילות דאשתו ישרה ע"י שליט וזניו יהיו סמוכין על שולחנו:

עמד

עין משפט ור מוצה

י א מיי פי"ב מה'ל' אסות ה'ל' טו סמג לאון פא טוש"ע אה"ע ס"י ט עני' ה:
יב ב מיי שם טור שו"ע שם סעיף י:
יג ב מיי פי"ח שם ה'ל' יט טוש"ע שם ס"י זה סעי' ו:
כ ב מיי פי"ב שם ה'ל' טו טוש"ע שם סימן ע סעיף ה:
כא ה מיי שם הלכה כא טור שו"ע שם סעיף י:
כב ו מיי שם טור שו"ע שם סעיף ט סעיף י יא:

תוספות ר"ד

פוסקין מוונות לא"א ושמואל אמר אין פוסקין ופוסקין דלמדינת הים ואשתו תובעת מוונות רב סבר ב"ד יורדין לנכסיו ופוסקין מוונות לאשתו ושמואל אמר אין פוסקין כשמעו בו שמת כ"ע לא פליגי שפוסקין כי פליגי בשלא שמעו בו שמת רב אמר פוסקין דמשובד לה ושמואל אמר אין פוסקין מ"ס רב זכיד אמר אימור צרוי אתפשח רב פפא אמר חיישינן שמא אמר לה צאי מעשה ידך למוונותיך. פי' והיא קבלה עליה אבל כשמעו בו שמת פוסקין וליכא למיחש לצררי שהרי סופה לגבות כתובתה ואז תשבע שלא עכבה בידה משלהם כלום ולצאי מעשה ידך למוונותיך נמי ליכא למיחש שכבר מת ואינה משועבדת לו. וא"ת הרי היא משועבדת ליתומים ואף הם יאמרו לה כן. תשובה אף הוא אינו יכול לומר לה אא"כ תתגרמה היא והיו עכשיו אינה רוצה. אמר שמואל ומודה לי אבא בשלשה חדשים הראשונים שאין פוסקין לפי שאין אדם מניח את ביתו ויבק: תנן מי שהלך למדינת הים וכו' ע"כ לא פליגי אלא לענין שבועה אבל מזוני יהבינן לה תרגמ' שמואל כשמעו בו שמת: ומתכא יכולין להשביע האלמנה כל זמן שהיא נונית דילמא אתפשח בעלה צריי דהא פסקי' לקמן הלכתא כהנן כ"ש דק"ל כרב דאמר פוסקין מוונות לא"א ומוקי למתני' מתחיים דבעל ואיכא למימר התם הוא דפליגי עליה דחנן ואמרי תשבע דמאן לימא לן דאתא לידי גיבוי כתובתה ותשבע דילמא מייחא היא ברישא הלכך תשבע השתא דלמא צררי אתפשח אבל באלמנה הנוניות כ"ע לא פליגי דתשבע בסוף ולא תשבע בתחילה: בני כהנים גדולים אומרים תשבע חנן אומר לא תשבע ואם בא בעלה ואמר פסקאי לה מוונות נאמן פי' ובשבועה ומחזרת לו מה שנתנו לה ב"ד הי"ב כשמעו בו שמת והא אם בא קאמר אם בא לאחר שמועה.